

جستجو در اینترنت: آشنایی با موتور جستجوی «گوگل»

علیرضا نوروزی

کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی

بخش کاوش، مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران

nouruzi@hotmail.com

فصلنامه اطلاع‌رسانی. دوره ۱۶، شماره ۳ و ۴

مقدمه

موتورهای جستجو ابزار اصلی بازیابی اطلاعات در اینترنت محسوب می‌شوند. آشنایی با موتورهای مختلف جستجو به منظور بازیابی سریع و صحیح اطلاعات و جستجوی رکوردهای مرتبط مطلوب و اجتناب از بازیابی رکوردهای نامرتب، یکی از نیازهای اساسی استفاده‌کنندگان از اینترنت است. آنچه برای جستجوگران اینترنت اهمیت دارد، صرفه‌جویی در وقت آنان است. در این قسمت، موتور جستجوی «گوگل» که یکی از قوی‌ترین موتورهای جستجوی وب جهانی است، توضیح داده می‌شود. «گوگل» با پوشش بیش از ۱/۳۲۶/۹۲۰/۰۰۰ صفحه، وب و سرعت بازیابی قابل قبول (در کم‌تر از ۰/۵ ثانیه)، در وقت جستجوگر صرفه‌جویی می‌کند و مدعی است که امکان جستجو به ۲۵ زبان مختلف دنیا را فراهم می‌کند. این موتور جستجو از طریق نشانی www.google.com قابل دسترسی است. در زیر راهبردهای جستجو در «گوگل» شرح داده می‌شوند.

۱. جستجو در عنوان صفحه وب

عنوان صفحه وب ممکن است عنوان مقاله، کتاب، نام شخص، سازمان، کالا، خدمات، شرکت، دارو، و غیره باشد. برای انجام جستجو در عنوان، در خانه خالی مخصوص جستجو ابتدا کلمات "allintitle" به معنی «تماماً در عنوان» (بدون فاصله بین کلمات) و بعد از آن، نشانه «دونقطه» را بدون فاصله تایپ کنید. آنگاه با یک فاصله، موضوع موردنظر را در قالب کلیدواژه تایپ کنید و روی گزینه "Google Search" کلیک یا اینتر کنید. به عنوان مثال، اگر جستجوگری درباره "abstracting" اطلاعات بخواهد، برای آن که این عبارت در عنوان صفحات وب باشد، باید به این صورت عمل کند:

allintitle: abstracting

امکان استفاده از عملگرهای منطق بولی

عملگر AND

«گوگل» امکان جستجو با استفاده از عملگرهای منطقی بولی را فراهم می‌کند. از آنجا که جستجو در «گوگل» مبتنی بر باهم‌بودن واژه‌ها یعنی استفاده از عملگر AND می‌باشد، دیگر نیازی به تایپ این عملگر نیست. مثلاً برای جستجوی عبارت "resource sharing" در عنوان صفحات وب باید به این صورت عمل شود: allintitle: resource sharing

جستجوی عبارت

برای جستجوی عبارتی و همجواری واژه‌ها از علامت نقل قول (") قبل و بعد از عبارت استفاده می‌شود. توجه داشته باشید باشید که بین این علامت و واژه‌های ابتدا و انتهای عبارت هیچ فاصله‌ای نباشد. برای جستجوی عبارت قبل با این شیوه، کافی است که قبل و بعد از آن فقط علامت نقل قول (") گذاشته شود:

"allintitle: "resource sharing"

البته می‌توان قبل از واژه‌هایی که بعد از اولین واژه می‌آیند، علامت بعلاوه (+) به معنی And را بدون فاصله تایپ کرد تا آن‌ها را با هم جستجو کند، ولی نیازی به این علامت نیست.

allintitle: resource +sharing

علامت (+) کاربردهای دیگری هم دارد که در زیر توضیح داده می‌شود:

«گوگل» واژه‌ها و حروف عام را به عنوان واژه‌های غیرمجاز می‌شناسد و بطور خودکار واژه‌هایی مانند about, how, where, what, اعداد یک رقمی و تک (۹-۱)، فعل‌های کمکی مانند was, are, is, حروف A-Z به صورت تک و تنها، حروف اضافه و تعریف و ربط مانند in, on, an, a, at و غیره را نادیده می‌گیرد، زیرا این واژه‌ها بندرت به اخص شدن جستجو کمک می‌کنند و بطور چشمگیری باعث کاهش سرعت در بازیابی اطلاعات می‌شوند. بنابراین، برای گنجاندن واژه‌های غیرمجاز مثل واژه‌های بالا در فرآیند جستجو، از علامت بعلاوه (+) قبل از آن‌ها استفاده کنید. توجه داشته باشید که قبل از علامت بعلاوه (+) حتماً فاصله باشد و بین آن و واژه بعد فاصله نباشد. همچنین می‌توان در جستجوهای عبارتی از علامت بعلاوه استفاده کرد. به مثال‌های زیر توجه کنید:

allintitle: +what +is "intellectual property"

allintitle: "World War +I" german

allintitle: +where +is Iran

allintitle: "Episode +I"

allintitle: +about dazel

«گوگل» هایفن (علامت خط تیره) بین کلمات، ممیز، نقطه، علامت مساوی و آپوستروف (') را به عنوان متصل‌کننده‌های (رابطه‌های) عبارتی می‌شناسد. مثلاً "mother-in-law" یک عبارت محسوب می‌شود، حتی اگر سه واژه آن در نقل قول نیامده باشد. برای بازیابی آن می‌توان از علامت (") در ابتدا و انتهای عبارت نیز استفاده کرد. به نتایج جستجو در مثال‌های زیر توجه فرمایید؛ خواهید دید که رکوردهای بازیابی شده تقریباً مشابه هستند.

allintitle: mother-in-law

allintitle: "mother +in law"

allintitle: self-determination

allintitle: "self determination"

عملگر OR

برای جستجو با استفاده از عملگر OR به منظور بازیابی هر کدام از واژه‌ها، باید این عملگر را با حروف بزرگ تایپ کرد. اگر جستجوگری دنبال صفحاتی باشد که واژه "library" یا "libraries" در عنوان آن‌ها باشد، باید به این صورت عمل کند:

allintitle: library OR libraries

به خاطر داشته باشید که برای جستجوی مفرد و جمع واژه‌ها از عملگر OR استفاده شود. به تعبیر دیگر، اگر به دنبال صفحاتی هستید که مفرد یا جمع واژه‌ای در عنوان آن‌ها باشد باید از عملگر OR استفاده نمایید. «گوگل» دقیقاً واژه‌ای را که شما تایپ می‌نمایید جستجو می‌کند. بنابراین برای بازیابی مشتقات، مفرد یا جمع واژه‌ها یا مترادف‌های آن‌ها، از این عملگر استفاده کنید:

allintitle: iran OR iran's OR Iranian OR Persian OR persian's

عملگر NOT

برای جستجو با استفاده از عملگر NOT به منظور بازیابی نکردن یک یا چند واژه، باید قبل از واژه‌هایی که نمی‌خواهید بازیابی شوند، علامت منها (-) را بدون فاصله تایپ کنید. البته مطمئن شوید که قبل از علامت منها فاصله باشد. مثلاً

برای جستجوی صفحاتی که واژه «Persia» در عنوان آن‌ها باشد، ولی واژه «Persian» یا «Iran» در آن‌ها نباشد، باید به این صورت عمل کنید:

allintitle: Persia –iran –persian

هدف از جستجو در عنوان صفحات وب کاهش ریزش کاذب اطلاعات و حذف رکوردهای نامربوط است. اگر در مورد موضوع مورد علاقه رکوردی پیدا نشد، کلماتی را که درباره اطلاعاتی ندارند، حذف کنید تا جستجو عام‌تر شود و جامعیت جستجو بالا برود. اگر باز هم چیزی پیدا نشد، عبارت «allintitle:» را حذف کنید تا هر جا که واژه یا واژه‌های موردنظر به کار رفته، بازیابی شود. بدیهی است که در جستجوی ساده و خارج از عنوان صفحات وب نیز تدوین راهبردهای جستجو، اعم از جستجوی عبارتی و همجواری واژه‌ها یا جستجو با استفاده از عملگرهای بولی به شیوه‌ای که برای عنوان به کار می‌رفت، ممکن خواهد بود. مثال:

۱. **And “Resource Sharing .**

۲. **OR Library OR Libraries .**

۳. **NOT Persia –iran –persian.**

۱. جستجو در نشانی سایت وب «یوآرال»

منظور از این قسمت آن است که اگر جستجوگری دنبال نشانی سایت وب‌هایی باشد که واژه، نام شخص یا سازمان، علامت یا نام اختصاری خاصی در آن‌ها به کار رفته از این راهبرد استفاده کند. برای انجام عمل جستجو در نشانی سایت وب (یوآرال)، در خانه خالی مخصوص جستجو ابتدا عبارت «allinurl» (به معنی «تماماً در نشانی سایت وب») را بدون بدون فاصله، و بعد از آن نشانه دونقطه (:) را بدون فاصله تایپ کنید. سپس با یک فاصله، واژه، نام، علامت یا نام اختصاری موردنظر را تایپ و روی گزینه «Google Search» کلیک یا اینتر کنید. مثلاً اگر جستجوگری به دنبال نشانی سایت وب‌هایی است که واژه «IranDoc» در آن‌ها به کار رفته، باید به این صورت عمل کند:

allinurl: irandoc

عملگر AND

«گوگل» امکان جستجو با استفاده از عملگرهای بولی را برای جستجو در نشانی سایت وب‌ها نیز فراهم می‌کند. جستجو در این قسمت نیز مبتنی بر بودن AND است. بنابراین، دیگر نیازی به تایپ این عملگر نیست. مثلاً اگر جستجوگری دنبال نشانی سایت وب‌های دانشگاهی ایران است، باید به این صورت عمل کند:

allinurl: ac ir

جستجوی عبارت

برای جستجوی عبارتی و همجواری واژه‌ها یا علائم و نام‌های اختصاری باید از علامت نقل قول (") در قبل و بعد از آن‌ها استفاده شود. توجه کنید که بین علامت و واژه‌ها یا نام اختصاری، در ابتدا و انتها هیچ فاصله‌ای نباشد. برای جستجوی آدرس سایت‌های دانشگاهی ایران کافی است که قبل و بعد از آن علائم مانند مثال پیشین، علامت (") بگذارید:

allinurl: "ac ir"

عملگر OR

برای استفاده از عملگر OR به منظور بازیابی هر کدام از واژه‌ها یا علائم و نام‌های اختصاری، باید این عملگر را با حروف بزرگ تایپ کنید. اگر جستجوگری دنبال سایت‌هایی است که واژه «Iran» یا «Iranian» در آدرس آن‌ها باشد، باید به این صورت عمل کند:

allinurl: iran OR Iranian

عملگر NOT

برای جستجو با استفاده از عملگر NOT به منظور حذف یک واژه یا علامت اختصاری، باید قبل از واژه یا نام‌هایی که نمی‌خواهید بازیابی شوند، علامت منها (-) را بدون فاصله تایپ کنید. مثلاً برای جستجوی آدرس سایت‌هایی که علامت

“ac.ir” در آن‌ها به کار رفته، ولی علامت “ut” در آن‌ها نباشد، به این صورت عمل کنید:

allinurl: “ac.ir” -ut

امکان جستجو در سایت بخصوص

«گوگل» امکان جستجوی موضوع در یک سایت وب خاص را فراهم می‌کند. مثلاً اگر جستجوگری به دنبال صفحاتی است که واژه «Indexing» در عنوان آن‌ها و نشانی سایت وب آن‌ها هم www.ala.org باشد، ابتدا باید موضوع یا واژه‌های موردنظر را با هر رابطه‌ای که می‌خواهد اعم از روابط بولی با استفاده از عملگرها، جستجوی عبارتی، یا جستجو در عنوان مشخص کند، سپس بعد از یک یا چند فاصله خالی، نشانی سایت موردنظر را بعد از عبارت (Site): به شکلی که در زیر بیان می‌شود، تایپ نماید و موضوع موردنظر را در آن جستجو کند:

allintitle: indexing site: www.ala.org

همچنین «گوگل» امکان عدم جستجو در یک سایت خاص را فراهم می‌کند. در مثال قبل کافی است که قبل از عبارت “site” یک علامت منهای (-) بدون فاصله بگذارید؛ یعنی بگویید که در مورد موضوع “Indexing” در سایت مذکور جستجو نکند:

allintitle: indexing -site: www.ala.org

گوگل همچنین امکان بازیابی سایت‌هایی را که نشانی سایت وب یک شخص، دانشگاه یا سازمان، و غیره را آورده‌اند و به آن پیوند شده‌اند فراهم می‌کند. برای پی‌بردن به این موضوع ابتدا واژه [link](#)، و بعد از آن نشانه دو نقطه (:): سپس نشانی سایت دلخواه را تایپ و اینتر کنید؛ خواهید دید که چه سایت‌هایی به آن سایت پیوند شده‌اند. مثلاً اگر بخواهیم بدانیم که چه سایت‌هایی نشانی سایت وب مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران (www.irandoc.ac.ir) را در صفحه خانگی خود گنجانده‌اند و به آن پیوند شده‌اند، باید به این صورت عمل کنید:

link: www.irandoc.ac.ir

جستجوی سایت‌های مشابه

«گوگل» امکان بازیابی سایت‌های مشابه (مرتبط به) یک سایت را فراهم می‌کند. برای این کار ابتدا واژه [related](#)، و بعد از آن نشانه دو نقطه (:): را بدون فاصله تایپ کنید. سپس نشانی سایت موردنظر را تایپ و اینتر کنید، یا روی عبارت [Google Search](#) کلیک بزنید. مثلاً اگر جستجوگری به دنبال نشانی سایت‌هایی باشد که مشابه (مرتبط به) آدرس www.oclc.org هستند، باید به این صورت عمل کند:

related: www.oclc.org

بازیابی معنای واژه از طریق «گوگل»

«گوگل» قابلیت مطابقت واژه با واژه‌نامه را دارد. هنگامی که واژه یا واژه‌هایی جستجو می‌شوند، پس از انجام جستجو و بازیابی اطلاعات، همان واژه یا واژه‌ها یا عبارت در و در حالتی که زیر آن خط کشیده شده و فرامتن است، در زیرمنوی جستجو می‌آید و اگر روی آن کلیک کنید، بطور خودکار به سایت وب www.dictionary.com وصل می‌شود و معنای واژه را ارائه می‌کند. اگر واژه‌ای غلط تایپ شود، «گوگل» شکل درست واژه را می‌آورد و می‌پرسد که آیا شما منظورتان همین است؟ اگر بعد از آن واژه، علامت ستاره (×) بگذاریم، «گوگل» با همان صورت جستجو می‌کند که ممکن است رکوردی بازیابی شود. اما زیرمنوی جستجو صورت کامل واژه را می‌آورد و سؤال می‌کند که آیا منظور شما همین است؟ اگر چنین باشد می‌توان واژه را کامل کرد و یا روی آن قسمت کلیک کرد تا آن را جستجو کند. اگر واژه خیلی کلی باشد، نزدیک‌ترین حالت را می‌آورد و بعد جلوی آن می‌نویسد [More](#)؛ یعنی مشابه‌های دیگری هم وجود دارند که می‌توان آن‌ها را هم دید.

امکان استفاده از حروف کوچک و بزرگ

در «گوگل» بزرگ یا کوچک کردن حروف فرقی ندارد. تمام حروف بدون توجه به این که شما آن‌ها را چگونه تایپ می‌کنید به عنوان حروف کوچک در نظر گرفته می‌شوند. مثلاً جستجوی "George" ، "george washington" ، "gEoRge wAsHinNgToN" ، "Washington" نتایج مشابهی دارند.

امکان جستجو در سایتهای دانشگاههای آمریکا

«گوگل» امکان جستجوی موضوع در سایت وب دانشگاههای مختلف آمریکا را فراهم می‌کند. برای این کار ابتدا در صفحه «خانگی» «گوگل» روی عبارت "Advanced Search" کلیک کنید و سپس در صفحه بعد روی عبارت "Universities" که در انتهای آن صفحه آمده است کلیک کنید؛ در فهرست تمام دانشگاههای آمریکا که به صورت الفبایی نمایش داده می‌شود، می‌توان موضوع موردنظر را در هر دانشگاهی جستجو کرد. البته می‌توان از طریق نشانی <http://www.google.com/options/universities.html> مستقیماً وارد این قسمت شد و به جستجو پرداخت. به خاطر داشته باشید که راهبردهای جستجو در این قسمت نیز مانند قسمت‌های دیگر «گوگل» است، یعنی می‌توان در عنوان یا نشانی سایت وب، یک موضوع خاص را جستجو کرد.

امکان جستجو در سایتهای سازمانها و وزارتخانههای دولتی آمریکا

«گوگل» همچنین امکان جستجو در تمام سایتهای سازمانها و وزارتخانههای دولتی آمریکا را که پسوند "gov" یا "mil" دارند فراهم می‌کند. برای جستجو در این قسمت پس از ورود به صفحه «خانگی» «گوگل» و کلیک کردن بر روی عبارت "Advanced Search" در صفحه بعد، روی عبارت "U.S. Government" کلیک کنید تا این قسمت فراخوانده شود؛ سپس به جستجوی یک موضوع در این بخش بپردازید. البته می‌توانید از طریق نشانی <http://www.google.com/unclesam> مستقیماً وارد این قسمت شوید و به جستجو در این بخش بپردازید. بدیهی است که راهبردهای جستجو در این بخش نیز مانند خود «گوگل» است و می‌توان در عنوان یا نشانی سایت وب سازمان یا وزارتخانه خاصی به جستجو پرداخت.

برای جستجوی پیشرفته در «گوگل» اگر نخواستید از شیوه‌ای که توضیح داده شد استفاده کنید، در صفحه «خانگی» «گوگل» روی عبارت "Advanced Search" کلیک کنید، سپس در صفحه بعد که می‌آید راهبردهای جستجوی خود را اعم از استفاده از عملگرهای بولی (که نیازی به تایپ ندارند)، تعداد رکوردهای بازبایی شده در هر صفحه برای نمایش، جستجو در عنوان یا نشانی سایت وب، انتخاب زبان، جستجو یا عدم جستجو در یک سایت خاص را مشخص کنید.

راهنمای «گوگل»

«گوگل» یک راهنما دارد که سایت وبها را بر اساس موضوع در ۱۶ رده، موضوعی کلی، طبقه‌بندی و سازماندهی کرده است. برای ورود به آن، با ورود به صفحه «خانگی» «گوگل» روی عبارت "Google Web Directory" که در زیرمنوی جستجو آمده کلیک کنید، یا از طریق نشانی <http://directory.google.com> مستقیماً وارد آن شوید و به جستجو در یک حوزه، موضوعی خاص بپردازید. مثلاً اگر جستجوگری به دنبال اطلاعاتی درباره "Music Therapy" است، باید پس از ورود به راهنمای «گوگل» روی عبارت "Art" کلیک کند و در صفحه بعد، روی "Therapy" که یکی از رده‌های فرعی "Art" است، کلیک کند؛ سپس در صفحه بعد براحتی درباره موضوع دلخواه خود یعنی "Music Therapy" رکوردهای موجود را مطالعه کند.

اگر جستجوگری دقیقاً نداند که موضوع موردنظرش در کدام رده، موضوعی قرار می‌گیرد، چنانچه رده کلی آن موضوع را بداند، می‌تواند وارد آن مقوله شود و در همان جا به جستجوی عناوین یا نشانی سایت وبهای مربوط به موضوع خود بپردازد. در مثال قبل اگر جستجوگر دقیقاً نداند که "Music Therapy" زیر رده "Art Therapy" است، پس از

از کلیک بر روی رده، "Art" از صفحه، راهنمای «گوگل»، می‌تواند همان‌جا به جستجوی موضوع بپردازد و مشخص کند که هر جا عبارت فوق در عنوان آن است بازیابی شود؛ مانند:

allintitle: music therapy

استفاده از راهنمای «گوگل» و جستجو در رده‌های موضوعی خاص موجب اخص‌گرایی و مانعیت (حذف رکوردهای نامربوط) در بازیابی اطلاعات، افزایش سرعت بازیابی و صرفه‌جویی در وقت جستجوگر می‌شود. «گوگل» معمولاً بخشی از متن وب هر رکورد بازیابی شده را همراه با واژه، جستجو شده به صورت سیاه و پررنگ در زیر هر عنوان بازیابی شده می‌آورد که می‌توان آن را مطالعه کرد و متوجه شد که مربوط است یا نامربوط. نکته، جالب توجه دیگر این است که اگر روی واژه، **Cached** که در زیر رکوردهای بازیابی شده می‌آید کلیک کنید، واژه یا واژه‌های بازیابی شده را در متن صفحه‌های وب با رنگ‌های مختلف نشان می‌دهد تا مشخص شود که آن واژه یا واژه‌ها در کجای آن مدرک به کار رفته‌اند.